

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Znak: PSZ.II.431.36.2023

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	20. 10. 2023
L.dz.	zał.
Podpis	

Kielce, dnia 20.10.2023 r.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Pani Anna Biernat
Kierownik
Ośrodek Pomocy Społecznej
Obrazów 121
27-641 Obrazów

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrazowie w **dniu 25 września 2023 r.**, na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w składzie:

1. Pani Elżbieta Paluch – Kierownik Oddziału (legitymacja służbowa nr 05), upoważnienie nr 602/2023 z dnia 11.09.2023r.,
2. Pani Anna Konieczna – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 601/2023 z dnia 11.09.2023 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:**
 - a) **zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.**
 - b) **organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.**

niepodległa

4. **Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.**
5. **Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.**
6. **Koordinowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**

Okres objęty kontrolą: od 01.01.2022 r. do dnia kontroli.

Integralną częścią niniejszego wystąpienia pokontrolnego są informacje zawarte w Zał. Nr 1 przygotowanym przez jednostkę kontrolowaną.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Obrazów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrazowie jest jednostką organizacyjną gminy Obrazów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrazowie funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka ustanowiony został Uchwałą Nr XLIII/274/2022 Rady Gminy w Obrazowie z dnia 07.09.2022 r. W dokumencie w § 5 pkt 1, ppkt 12,13,14 wskazano, że ośrodek m.in. realizuje zadania wynikające z ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zadania z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Regulamin Ośrodka stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 2.2023 Kierownika Ośrodka Pomocy społecznej w Obrazowie z dnia 9 stycznia 2023 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie. W trakcie kontroli przeanalizowano dokument stwierdzając, że w § 14 zakres zadań na stanowisku asystenta rodziny wskazano realizację zadań z zakresu wspierania rodziny oraz w § 13 realizację zadań określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wójt Gminy Obrazów upoważnił Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie z dniem 16.08.2018 roku m.in. do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust.3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” oraz do wydawania w tych sprawach

decyzji i zaświadczeń oraz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji i zaświadczeń a także do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi w sprawie zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy (**Zał. Nr 2**). Ponadto Wójt Gminy Obrazów upoważnieniem Nr 14/2022 z dnia 11.05.2022 roku upoważnił p.o. zastępcę Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie do prowadzenia postępowania w sprawach jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust.3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji i zaświadczeń oraz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji i zaświadczeń a także do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi w sprawie zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy (**Zał. Nr 3**).

Opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Obrazów posiadała opracowany 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Obrazów na lata 2021-2023 przyjęty Uchwałą Nr XXVI/225/2021 z dnia 16 grudnia 2021 roku Rady Gminy w Obrazowie (**Zał. Nr 4**).

W podstawie prawnej opracowania Programu wskazano ustawy: o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o pomocy społecznej, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii, o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Diagnoza problemów społecznych Gminy Obrazów przedstawia typy rodzin korzystających ze świadczeń oraz powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej tj.: ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Zobrazowano najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie a także liczbę rodzin którym przyznano pomoc w powodu np.: potrzeby ochrony macierzyństwa lub przemocy domowej. Wskazana została liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych.

Z analizy dokumentu wynika, że odbiorcami Programu są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodziny niezaradne życiowo, rodziny z problemem ubóstwa w tym obarczone bezrobociem, rodziny borykające się z problemem długotrwałej choroby, niepełnosprawnością, rodziny dotknięte przemocą, uzależnieniami, innymi

problemami powodującymi wzrost ryzyka wykluczenia społecznego. Ponadto dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewniła należytej opieki i wsparcia, w tym szczególnie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Z ogólnego wprowadzenia do Programu wynika, że został on opracowany aby kompleksowo wspierać rodziny.

W Programie nie dokonano analizy SWOT, która jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Głównym celem analizy powinno być określenie aktualnej pozycji problemów występujących w gminie, a wraz z tym opracowanie najlepszej strategii postępowania. Analiza SWOT powinna być dokonana w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę,
- słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę,
- szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany,
- zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W Programie określono cztery cele strategiczne:

Cel strategiczny 1: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny poprzez zapewnienia rodzinom bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji;

Cel strategiczny 2: Zapewnienie wszechstronnego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze;

Cel strategiczny 3: Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodzin;

Cel strategiczny 4: Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

Powyższe cele mają określone zadania służące osiągnięciu zakładanych wskaźników realizacji, realizatorów tych zadań oraz harmonogram programu.

W Programie ujęto informację o źródłach finansowania działań przewidzianych do realizacji jakimi mają być: środki z budżetu Gminy Obrazów, z budżetu Wojewody, budżetu samorządu województwa, Funduszu Pracy, środki z PFRON, środki z ramach EFS. Wydatki poniesione na realizację zadań w 2020 roku miały być podstawą do określenia rzeczywistych kosztów i zaplanowania budżetu na lata 2021 – 2023.

Zgodnie z zapisami Programu, realizacja odbywała się we współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie i m.in.: Urzędu Gminy Obrazów, Gminnej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zespołu interdyscyplinarnego, Policji, PCPR w Sandomierzu, PUP w Sandomierzu, placówkami oświaty i służby zdrowia, świetlic, organizacji pozarządowych, Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego w Sandomierzu, instytucji doradczych i szkoleniowych oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Sandomierzu.

W Programie założono, że będzie on podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawalnych i ustalonych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących określone zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji ma pozwolić na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawiła opracowane sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Obrazów w roku 2022, które zostało przedstawione podczas sesji Rady Gminy.

Reasumując, po analizie dokumentu stwierdzono, że w Programie brak było planów odnośnie powstania rodzin wspierających które są elementem wsparcia rodzin w środowisku oraz należą do zadań własnych gminy. Nie dokonano również analizy SWOT. Przy opracowywaniu Programu na kolejne lata należy uwzględnić powyższe uwagi.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrazowie na dzień kontroli zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny na umowę o pracę od 02.01.2018 roku do nadal w wymiarze 0,75 etatu, która posiada kwalifikacje zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika (zał. nr 1 cz. II). W trakcie kontroli sprawdzono złożone w aktach osobowych oświadczenia asystenta rodziny potwierdzające spełnianie wymagań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy.

Z analizy zakresu czynności asystenta rodziny wynika, że zawiera on wszystkie zadania asystenta, o których mowa w art. 15 ust. 1 w/w ustawy. Zakres czynności podpisany został przez asystenta rodziny (zał. Nr 5).

Ponadto w trakcie kontroli nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie gminy Obrazów oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny podnosi swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniu, o którym mowa w załączniku nr 1 cz. II niniejszego wystąpienia dot. tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów. Dokumentacja potwierdzająca udział w szkoleniach znajdowała się w teczce osobowej asystenta rodziny.

Gminny Ośrodek w Obrazowie, w okresie objętym kontrolą, uczestniczył w Programie Asystent Rodziny i wnioskował o dodatek do wynagrodzenia dla asystenta rodziny. W ramach Programu, gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 2 250,00 zł, które wypłacone zostało asystentowi w formie dodatku specjalnego w miesiącu grudniu 2022 r.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta.

W okresie objętym kontrolą, opieką asystenta objętych było i jest do nadal 9 rodzin, w których łącznie przebywało 14 dzieci. Spośród rodzin – osiem zostało objętych wsparciem asystenta na wniosek pracownika socjalnego, a jedna zobowiązana została przez Sąd. Z trzema rodzinami, asystent podjął współpracę w roku 2014, z dwoma w 2017 r, z jedną w 2018 r., z jedną w 2019 r. i z dwoma w 2022 r. Wszystkie rodziny objęte zostały wsparciem asystenta z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto w rodzinach występowały następujące problemy: uzależnienie od alkoholu (w 4 rodzinach), brak umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego (w 3 rodzinach), brak umiejętności w gospodarowaniu środkami finansowymi (w 3 rodzinach), długotrwała choroba (w 4 rodzinach), przemoc (w 1 rodzinie), niepełnosprawność (w 3 rodzinach), bezrobocie (w 2 rodzinach), trudności mieszkaniowe (w 1 rodzinie) i samotne wychowywanie dzieci (w 1 rodzinie).

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację wszystkich rodzin. Procedura przydzielenia rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodek posiada dokumentację potwierdzającą prawidłową realizację powyższego zadania, tj.: wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego zawierający

informację o konieczności objęcia rodziny wsparciem asystenta i zgodą kierownika (**Zał. Nr 6**) oraz zgodą rodziny na współpracę z asystentem podpisana przez członka/członków rodziny (**Zał. Nr 7**).

Praca z rodzinami prowadzona jest na podstawie *planu pracy z rodziną* opracowanego dla każdej rodziny objętej wsparciem asystenta (**Zał. Nr 8**). Plan zawiera dane osobowe oraz adresowe członków rodziny, a także: ocenę sytuacji życiowej rodziny (tj.: przyczyny trudności występujących w rodzinie i zasoby rodziny). Ponadto w planie sformułowane zostały cele: główny, cele szczegółowe i efekty, a także szczegółowe działania przy pomocy których cele będą realizowane. Jako cel główny planów wyznaczono: poprawę funkcjonowania rodziny. Natomiast cele szczegółowe to np.: podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, samodzielne rozwiązywanie problemów, załatwianie spraw, utrzymanie porządku w domu, podniesienie własnej wartości, przezwyciężanie nałogów. Cele i działania modyfikowane są co 6 miesięcy. Plan podpisany jest przez członka rodziny, asystenta i pracownika socjalnego. Zaplanowane cele oraz działania odzwierciedlają potrzeby rodziny.

Praca z rodzinami dokumentowana jest przez asystenta w *dzienniku pracy asystenta* (**Zał. Nr 9**), w którym odnotowywane są wizyty w miejscu zamieszkania rodzin oraz działania podejmowane przez asystenta i rodzinę. Z analizy zapisów w dziennikach wynika, że asystent odwiedza rodziny średnio dwa razy w ciągu miesiąca lub więcej w zależności od potrzeb. Kontrolujący zaproponowali asystentowi, by w dzienniku zawierać krótką informację o stanie zastanym podczas wizyty u rodziny. Informacje te mogą być pomocne przy sporządzaniu okresowej oceny i modyfikacji planu. Poza wyżej wymienionymi dokumentami, tj.: planami pracy i dziennikiem pracy, w dokumentacji prowadzonej przez asystenta, dotyczącej pracy z rodziną znajdowały się również *diagnozy rodziny* (**Zał. Nr 10**) i *okresowe oceny* (**Zał. Nr 11**). Diagnoza zawiera informację o sytuacji rodziny, aktualnych problemach rodziny, a także przyczynach trudności w rodzinie, zasobach i możliwościach rodziny oraz ograniczeniach rodziny. Analizowany dokument zawiera takie same informacje co plan, dlatego należałoby zastanowić się nad zasadnością sporządzania go lub modyfikacją.

Ponadto w dokumentacji rodzin znajdowała się również pozostała dokumentacja świadcząca o pracy z rodziną, tj. korespondencja z sądami, kuratorami, szkołami.

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania (informacje uzyskane po kontroli dokumentacji oraz zawarte w **załączniku do kontroli nr 1 cz. III**):

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym

w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego - pomoc i wsparcie asystenta w tym zakresie polegało na: pomocy w prawidłowym i racjonalnym planowaniu, gospodarowaniu budżetem domowym, Ponadto, asystent udzielał instruktażu jak wykonywać czynności domowe, tj.: gotowanie, sprzątanie, higiena. W kontrolowanym okresie, zadanie realizowane było w przypadku 9 rodzin;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych** – w ramach zadania, asystent udzielał rodzinom pomocy w sporządzaniu pism urzędowych, informował rodziny o możliwości skorzystania z pomocy rzeczowej, żywnościowej z PCK i Caritas. Pomoc świadczona była w przypadku 9 rodzin;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych** – zadanie realizowane było poprzez informowanie rodzin o możliwości skorzystania z bezpłatnych porad psychologicznych świadczonych przez Świetlicę Środowiskową oraz Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i ich Rodzin oraz poprzez rozmowy wspierające dotyczące sytuacji rodziny. Pomoc udzielana była 5 rodzinom;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi** – w ramach zadania, asystent monitorował wyniki w nauce, zachowanie dzieci w domu i świadczył pomoc w odrabianiu prac domowych. Ponadto mobilizował rodziców do udzielania pomocy dzieciom w nauce, do wspólnego spędzania czasu wolnego i udzielał rodzicom wskazówek jak radzić sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Powyższe działania podejmowane były wobec 5 rodzin;

- **wspieranie aktywności społecznej** – zadanie realizowane było poprzez: zachęcanie rodziców do udziału w wydarzeniach kulturalnych oraz do wspólnego spędzania czasu wolnego. Zadanie realizowane było w przypadku wszystkich rodzin;

- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** - asystent informował członków rodzin o dostępnych ofertach pracy, kursach i szkoleniach. Ponadto, asystent zachęcał do udziału w warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz do podejmowania prac dorywczych, poszukiwał z członkami rodzin pracy poprzez przeglądanie aktualnych ogłoszeń w mediach i PUP. Zadanie realizowane było w 5 rodzinach;

- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** – realizacja zadania polegała głównie na informowaniu rodzin o tym gdzie szukać pomocy, motywowaniu do udziału w spotkaniach mających na celu kształtowanie prawidłowych postaw rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych (np. w Gminnym Dniu Dziecka). Wsparcie

świadczono było w 4 rodzinach;

- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** – w ramach zadania asystent rozmawiał z dziećmi na temat emocji i informował rodziców o możliwości korzystania z dodatkowych zajęć dla dzieci organizowanych w świetlicy środowiskowej. Ponadto rodzice i dzieci korzystają ze wsparcia pedagoga oraz wychowawców i nauczycieli ze szkół do których uczęszczają. Działania te podejmowane były w 8 rodzinach;

- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci** – realizacja zadania w stosunku do rodziców polegała głównie na informowaniu rodziców o obowiązku zapewnienia dzieciom podstawowych potrzeb, na zachęcaniu rodziców do wyznaczania zasad obowiązujących w domu, prowadzeniu rozmów na temat uczuć, wzajemnego szacunku i praw dziecka. Ponadto asystent wzmacniał pozytywne zachowania w relacjach rodziców. Natomiast wobec dzieci, asystent realizował zadanie poprzez: zachęcanie dzieci do rozwijania zainteresowań i pasji, motywowanie do przestrzegania zasad panujących w domu oraz do okazywania szacunku rodzicom oraz rozmowy wyjaśniające i dotyczące edukacji i wykształcenia. Zadanie realizowane było we wszystkich rodzinach;

- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1** – asystent sporządza *okresowe oceny sytuacji rodziny*. Oceny zawierają: datę sporządzenia, informacje o tym jakie zmiany zaszły w sytuacji rodziny w odniesieniu do celów założonych w planie pracy, podsumowanie oraz wnioski do dalszej pracy z rodziną. Oceny zatwierdzone są przez kierownika OPS. W ocenie brak okresu za jaki została sporządzona;

- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną** - w kontrolowanym okresie, asystent rodziny nie zakończył współpracy z żadną rodziną, w związku z powyższym zadanie nie było realizowane;

- **sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** – w roku 2022, asystent nie sporządzał opinii o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu. Natomiast w roku 2023 sporządzona została 1 opinia o rodzinie;

- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: pracownik socjalny, Policja, Sąd, kuratorzy, PCPR w Sandomierzu, szkoły do których uczęszczają dzieci, jednostki służby zdrowia, Świetlica Środowiskowa, Zespół Interdyscyplinarny;

- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** – w kontrolowanym okresie, asystent nie uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Mając na uwadze fakt, że 6 dzieci z gminy Obrazów przebywa w pieczy zastępczej, w tym 3 dzieci w instytucjonalnej i 3 w rodzinnej pieczy zastępczej, zasadne byłoby, aby asystent uczestniczył w okresowej ocenie sytuacji dzieci;
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą diagnostyczno-pomocową, o których mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** - w okresie objętym kontrolą asystent współpracował z zespołem interdyscyplinarnym w przypadku 1 rodziny dla której została założona „Niebieska Karta”. Działania asystenta polegały na: udziale asystenta w grupie roboczej, monitorowaniu sytuacji rodziny, motywowaniu do podjęcia terapii, stałym kontakcie z pedagogiem szkolnym i pracownikiem socjalnym oraz informowaniu rodziny jak postępować i z jakimi służbami się kontaktować w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** – działania były prowadzone w 2 rodzinach. Jedna interwencja miała miejsce w maju b.r. Wówczas, asystent zapobiegł zabraniu córki od ojca przez matkę będącą pod wpływem alkoholu. Druga sytuacja miała miejsce w sierpniu b.r. Asystent zorganizował dziecku opiekę u rodziny spokrewnionej, ponieważ matka dziecka była pod wpływem alkoholu;
- **dostęp do specjalistycznego poradnictwa** – zarówno dzieci jak i ich rodzice mogą korzystać z poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez psychologa i radcę prawnego zatrudnionych w Świetlicy Środowiskowej funkcjonującej na terenie Obrazowa oraz psychologa zatrudnionego w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i ich Rodzin. Ponadto rodziny mogą korzystać z porad specjalistów (psychologa, pedagoga i logopedy) zatrudnionych w szkołach działających na terenie gminy Obrazów.

Zadanie dotyczące tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa - realizowane jest prawidłowo z uchybieniem polegającym na nie uczestniczeniu asystenta w okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy. Dokumentacja świadcząca o realizacji zadań asystenta potwierdza zasadność podejmowanych

przez niego działań, dzięki czemu rodziny objęte opieką asystenta otrzymują niezbędną pomoc i wsparcie.

Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

W kontrolowanym okresie powyższe zadanie nie było realizowane. Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IV na terenie gminy Obrazów nie funkcjonują rodziny wspierające jednak pracownicy socjalni wraz z asystentem rodziny prowadzą działalność mającą na celu wzmocnienie oraz zachęcanie do wspierania rodzin z terenu gminy Obrazów. Podejmowane są działania mające na celu przedstawienie wartości rodzin w świetle pozytywnym, jako dobra które daje poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Planowane są dalsze działania wspierające rodziny biologiczne, jak i zachęcające do podejmowania funkcji rodziny wspierającej.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W kontrolowanym okresie tj. od 01.01.2022 r. do dnia kontroli tj. 25.09.2023 r., 3 dzieci z terenu gminy Obrazów umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, za które gmina ponosi odpłatności. Wysokość środków finansowych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Aktualnie na terenie gminy nie występują rodziny zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej nieobjęte opieką asystenta. Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuację rodzin z terenu gminy. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, pracownicy OPS podejmą działania mające na celu objęcie danej

rodziny opieką asystenta rodziny.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Gmina Obrazów w okresie objętym kontrolą zrealizowała 1 wniosek o przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 4 000,00 zł dla 2 dzieci (ciąża bliźniacza). W teczce rodziny, której wypłacono świadczenia znajdowały się następujące dokumenty:

- wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 stycznia 2022 r.;
- obowiązek informacyjny RODO;
- zaświadczenia lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- zaświadczenie, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu;
- decyzja o przyznaniu świadczenia;
- odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci;
- odpisy skrócone aktów zgonu dzieci;
- oświadczenie wnioskodawczyni o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych przez OPS Obrazów;
- wydruki z systemu Amazis – świadczenia rodzinne o przyznanych świadczeniach dla rodziny;
- metryka sprawy.

Po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzono, że wniosek zostały rozpatrzone zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Z informacji przekazanych przez Kierownika Ośrodka wynika, że w kontrolnym okresie nie występowała potrzeba udzielania wsparcia asystenta rodziny ani koordynowania działań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016r., o wpieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W kontrolowanym okresie rodzina, które zwróciła się o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wyraziła potrzeby skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Wyżej wymienionych ustaleń dokonano w oparciu o:

- dane wykazane w informacji pisemnej podpisanej przez kierownika OPS, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- rozmowy z kierownikiem OPS oraz z asystentem i pracownikiem socjalnym,
- analizy dokumentacji przedstawionej kontrolującym do wglądu oraz wyjaśnień pisemnych kierownika OPS.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

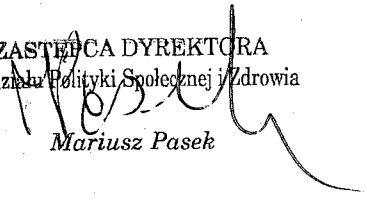
- 1. Przy opracowaniu kolejnego gminnego programu wspierania rodziny uwzględnić realizację zadań własnych gminy, o których mowa w art. 176 pkt. 3 ppkt b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 2. Realizować zadanie asystenta, jakim jest udział w okresowej ocenie sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1426) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Elżbieta Paluch
Anna Konieczna
(podpisy inspektorów)

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia

Mariusz Pasek

Podpis

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI
Zbigniew Koniusz

Wykaz załączników:

1. **Zał. Nr 1** - Informacja przygotowana przez jednostkę kontrolowaną.
2. **Zał. Nr 2** – **Upoważnienie** Wójta Gminy Obrazów dla Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie z dnia 16.08.2018 roku
3. **Zał. Nr 3** – **Upoważnienie** Wójta Gminy Obrazów Nr 14/2022 z dnia 11.05.2022 roku dla p.o. zastępcy Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie.
4. **Zał. Nr 4** - Uchwała Nr XXVI/225/2021 z dnia 16 grudnia 2021 roku Rady Gminy w Obrazowie w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny Gminy Obrazów na lata 2021-2023
5. **Zał. Nr 5** - Zakres czynności asystenta rodziny.
6. **Zał. Nr 6** - Wniosek pracownika socjalnego do kierownika OPS o przydzielenie asystenta rodziny.
7. **Zał. Nr 7** - Zgoda na współpracę z asystentem podpisana przez członków rodziny.
8. **Zał. Nr 8** - Plan pracy z rodziną.
9. **Zał. Nr 9** – Dziennik pracy asystenta.
10. **Zał. Nr 10** – Diagnoza rodziny.
11. **Zał. Nr 11** - Okresowa ocena sytuacji rodziny.